

HEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Elfizetés helyben, vidéken:
1 óra 2 K | 1 óra 2:50 K
1 évre 24 K | 1 évre 30 K

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Szent István-tér 1. Telefon 208.

Felölös szerkesztő: Hajós József.

A széntolvaj gyerekek.

Harminc-negyvenen vannak ök, derekukra zsák van csavarva és hajnali 4 órától éjjelig, 10 perces időközökben 5-6 tagú bandákban dézsmálják a vasuti és fuvaros kocsi szénét és fáját. Egyesek hazá viszik, mások pénzre teszik zsákmányukat. Ha az ember megriaszítja őket, kifordítják zsákuk tartalmát, de nem sokára visszajönnek hogy azt újra felszedjék. Csodálatos, hogy mindez lehetséges tényleg nappal, sokak szemelátára. Az okozott kárt intézte el a vasut és a rendőrség. Sokkal nagyobb kár az, amit a széntolvajlás a gyermekek erkölcsében tesz. Milyen kihatása lesz ennek a jövő generációjára, ha gyermekek tömegesen akadálytalanul üzhetik a tolvajlást. A jövő érdekében kérem: indítsunk valamelyes akciót az erkölcsi poklosság elterjedésének megállítására. Dr. Prohászka Ottokár püspök megindította a gyermekrendőrségi mozgalmat, ezt kellene mielőbb működésbe hozni. P.

Uj hajógyárak létesítése.

Mint hogy a jövőben előreláthatólag meg leszünk fosztva attól a lehetőségől, hogy hajóinkat külföldön készítsessék: be kell rendezkednünk arra, hogy e tekintetben szükségletünket magunk fedezzük. Örömmel látjuk hogy a magyar vállalkozás kellő időben ismeri fel az e téren reá várakozó kötelezettségeket és hogy már most folynak előkészületek több új hajógyár létesítésére. Így az „Atlantica” tudvalegőleg a Háros szigetén épít hajógyárat. Az „Adria” Fiumében vett telket, hogy ott nagyszabású hajógyárat létesítsen.

A horvát tengerpartra a csehek igyekeznek rátenni a kezüket, amennyiben a Zavonszka Banka, társulva a latvachi Hitelbankkal és a susaki tenger melléki bankkal, „Croatia” cég alatt részvénytársaságot létesít, mely a horvát tengerparton fog hajógyárat felállítani. Pancsova városát is elragadta a hajóépítési láz és feliratlag kérte a kormányt, építsen ott hajógyárat.

Egyes szám ára 8 fillér.

A magyar véradó.

Mindenki tudja, hivatalos és félhivatalos formában ki is nyilatkozták már több ízben, hogy a monarchia két állama nem egyenlő arányban adozott katonában e háború alatt. Sajnos, biztos adatokra e tekintetben nem támaszkodhatunk. Mig ugyanis Németországban hivatalosan közzé teszik, hogy a katonakötelesek közül hány százalék vált be, addig nálunk ezt következtetesen elítikoják. Ezek alapján megállapítható, hogy mennyivel nagyobb mértékben váltak be katonának a magyar hadkötelesek, mint Ausztriában. Rámutatunk itt e helyen, hogy míg Bécsben 1000 katonaköteles közül 227 vált be, addig Budapesten 350, Szabadkán pedig 462, a falvak lakosai közül pedig bizonyára még ennél is több.

Ezt a kérdést hozta a parlament elé a február 21-iki ülésen Szilágyi Lajos képviselő, aki a hadügyi miniszter és a magyar honvédelmi miniszter szavait idézve megállapítja hogy „Magyarországból a hadseregnek szolgáltatott katonák száma aránytalanul nagyobb, mint az Ausztriából szolgáltatottaké. Mert míg a lakosság arányához képest 28:21 arányban kellett volna áldozzunk a haderőnek, addig mi 28 osztrák katonát után 25 magyar katonát állítottunk, mely különbség végösszegeben félmilliónál is több magyar katonának felel meg. A Lajthán tulazzal indokolják e számok aránytalanságát, hogy a Magyarbírodalom legnagyobb részét földmivelő lakossága edzettebb s így katonának alkalmasabb és hogy az 1915. évi III. törvény cikk értelmében magyar katonákat is be lehetett osztani a galíciai és bukovinai ezredékbe.

Magyarországon sokkalta szigorubbak voltak a sorozások és kevesebbek azok a fogyasztások, amelyek miatt valaki alkalmatlanná lett, mint Ausztriában; de meg az említett törvény cikk sem aránytalanságot sem ujanccobbltet nem foglal magában. A magyar véradózat nagyságának tulajdonképeni

oka a magyar nemzet soha meg nem hálálható lelkes magatartása, a néptelkelő bemutatós szemlék pontos és becsületes keresztlivtele, a felmentéseknél megnyilvánult önmérséklet, másrészt pedig az osztrák katonai és polgári hatóságok jogtalan beavatkozása. Ezek tények, melyeket cáfolni lehetetlen, de felesleges is akkor, midőn az osztrákok hagyományos féltékenységéről, hatalmi tulkapásairól van szó. Most, hogy reményünk van az önálló magyar hadsereg megvalósítására, érhető, az a törekvés Ausztriában, amely

a magyar katonát a világ előtt elismert hősiességét kisebbiten s a magyar fajt gyengíteni törekszik. Ezu többít észlelhetjük a háború alatt abban is, hogy osztrák orvosok gondatlansága, nem törődömsége miatt ezer és ezer sebesültünk pusztult el kezelés mellé könnyen felépülhető bajból. Mi, akik a magyar hadsereget és alapját a magyar földmivelő katonákban hisszük; nekünk kétszeresen szükséges, hogy ezt a kérdést szőnyegen tartssuk akkor, midőn a magyarság, a magyar földmivelő nép erősítéséről van szó.

Liszt inség Fehérvárott.

A közéletvezérlési miniszter legutóbbi rendeletével Fehérvár város részére havi 11 waggon lisztet állapított meg. A városi hatóság súlyos inséggel sújolt lakosságunk érdekében újabb feltérjesztést intézett ma a közéletvezérlési miniszterhez, amelyben rámutat a következő tényekre: Fehérvár városában hatósági ellátást igényel 23060 egyén akiknek liszt szükséglete egy óra 6 kgr. 60 dekával számítva 152196 kgr. Nehéz munkások a 6 kgr. 60 deka kvótán fejlül havi 3 kgr. 90 dk. pótlilletmnyre jogosultak ilyen munkás 469 van Fehérváron, szükségletük pótlilletmny elmen 17 q 28 kgr. Terhes és szoptatós anyák havi 1 kgr. 60 dk. pótlilletmny elmen 6-7 q a szükséglet. Különféle intézmények, kórházak, agintézet, városi konyha, csendőrség, vendéglők stb. liszt szükséglete egy óra 6-60 dk. val számítva 11293 kgr.

Összesen a liszt szükséglet tehát havonként 168744 kgr. amellyel szemben csak 1100 q lisztet kapunk és így az ellátatlanok lisztilletmnyét havi 4 kg-ra kénytelen lesz állítani a város.

Tekintettel arra, hogy épen az ellátatlanok a lisztet némiképen pótló burgonya, bab, vagy más egyéb élelmiszere készlettel sem rendelkeznek, táplálkozásunk valóságos inség, ez irányban tehát az orvosiasnak sürgős szüksége forog fenn. Ez a nyomoruságos helyzet a hatóságban szociális szempontból is a legsúlyosabb ag gondalmakat kell, mert az inséggel sújtot lakosság és különösen a munkásság elégtelensége kezd vészélyes tüneteket mutatni.

A fent kimutatott szükségleti adatok a következő hónapokra

folyton rosszabbodnak, mert azok száma, akiknek gabona, illetve liszt készlete kifogy, napról napra növekszik, és figyelmeztető körülmény az is, hogy az itt épülő nagyobb szabású katonai tábor munkásainak száma eddig 150-en alul volt, míg a jövő óra már 800-1000 munkás beállítását várható.

Az elégtelenséget még inkább növeli az a körülmény, amelyről Fehérvár lakosságának tudomás van, hogy nem minden város polgárait sújítja akkora lisztinség mint nálunk mert több város a teljes 6 kgr. 60 dk. lisztilletmnyét kiadja állatállományának.

A fentiek alapján kéri a polgármester a közéletvezérlési minisztert, hogy a havi 11 waggon helyett a következő hónapokra 17 waggon lisztet utalványozzon ki Fehérvárnak és ha csak lehetséges ezt a mennyiséget már a hó második felére engedélyezze.

HÍREK.

— **Eljegyzés.** Dr. Szécsi Ernő budapesti lisztorvos, tart. főorvos eljegyezte Hoffmann Elizát, Hoffmann Lajosnak, a Dreher féle sörtételep főnökének szép és kedves leányát. A menyasszony, Székesfehérvár urleány társadalmának egyik közkevelő tagja. A vőlegény a háború alatt a Szoc. Missió Társaság hadikórházában végzett katonai orvosi szolgálatot. Munkájáért több bel- és külföldi kitüntetésben részesült. Uri modorával rövid idő alatt Székesfehérvárott közzereire és tiszteltre lett szert.

— **Adomány.** Magdics István kanonok, a székesfehérvári káptalan egyik galant tagja, mint eddig minden évben, úgy most is készírá koronát adott a tóvárosi óvoda céljaira.

Színházadás a kath. sajtó érdekében Nagyerkátán. Gyümölcsoltó Boldogasszony ünnepe a nagyerkátai zárdában az iskolás növendékek is magukévá tették a Közönlő Sajtóvállalat ügyét s Személyné József „A vak katonája” című 30thas reklámiú darabját (kapható Érsekujvárott a zárdában, ára 1 kor.) adták elő, Fessel Mária irgalmas nővér kitűnő betanítása alapján. A vak katonát, kinek fejét az ellenséges lapok a háboru előtt elcsavarták, a körházi lelkes és az ápolónők megnyerték a fej ügynek s a kath. lapok legjobb terjesztője lett. A darabban tygesen vannak csoportosítva az ellenséges s a kath. irányú lapok személyesítői, a közönség csak annul, hogy mint ostonozzák kedvelt lapjait, talpraesett módúsaikkal. A 40 szereplő az előadás végén hatásos előképben bucsuzott el a hálas publikumtól. A bevétel meghaladta a 200 koronát, ami az ünnepek alatt megismételt előadásokkal jelentékenyen megnövekedett.

Megbüntetett árdárgító. Gerenday Gyula, Kossuth-utca 4. sz. alatti kereskedő, a városi törvényhatósági bizottság tagja ismét a rendőri büntető-bírósg elé került, mert egy pár 30 as számú gyermekcipőt 80 koronáért adott el. A cipőért Gerenday felesége nem kért többet 50 koronánál és mikor a bevő az 50 koronát ki akarta fizetni, akkor hirtelen állott be a cipőnél olyan konjunktura, hogy Gerenday jónak látta 30 koronával emelni a cipő árát. A főkapitány Gerendayt árdárgítás miatt elítélte 200 korona pénzbírságra, vagy megfelelő elzárásra és a 30 kor. árkülönbözet visszatérítésére.

Jótekonyság. Gróf Nádasy Tamásné 500 kor. adományozott a Fejérmegyei és Székesfehérvári Hadsegélyző hivatalnak. — Komár Imre tési lakos ma a polgármesteri hivatalban kitett gyűjtőben 36 K 50 fillért adott a hadözvegyek és árva segélyalapja javára.

Országos gyűlés a fehér vári lutheránus templom építésére. A helybeli ág. ev. egyházközség közgyűlése tudvalevőleg új templom építését határozta el. A megfelelő teleknek díjtalan átengedését a várostól kérte és a város e kérdésnek készséggel eleget is tesz. De az egyházközség saját erejéből az építési költségeket nem képes fedezni, kérelmet intéz tehát a belügyminiszterhez, hogy a templomépítés céljaira engedje meg az országos gyűlést. Kétségtelen, hogy a belügyminiszter ezt meg is fogja engedni.

Dárdiók atkonya. Miliók a harcetekben, más milliók görnyesztő munkában — a kevés ezerek fényűzésben, jómódban eszelen mulatozásban. Rongyosak és éhesek tűrő és gerinces seregi mohó és puhány naplopókkal szemben. Úgy hat az egész, mint mikor Beethoven komor és fenséges gyászzenéjébe belerikkant valami nevelletlen utcaoklyók. Ezt mindenki érzi, akiben izlés és önmérséklet van aki tudja, hogy nemcsak a száletés, de a vagyon is kötelező. Est a végelemlől bántó diszsonancia a németek már megérezték. És egymásután jön a hír, hogy a legelőkelőbb, fényűző, drága vendéglőket sorra becsukják a hatalom, mert a német kormány szerint ma nincs ideje a dárdióknak. Olvassuk a hiradást és elgondolkodunk azon, milyen messze va-

gyunk Germániától és mennyire nincs bennünk polgári bátorság. Mert ha volna, nálunk se dőzsölhetnének pöflészekedő — sőtön sajtát külön pézsedemokratáink.

Repülőgépekről agítanak az új német hadikölcsönjegyzésre. Berlini jelentés szerint Berlinben és a vidéken nagy agitáció folyik az új német hadikölcsön érdekében. Tegnap Berlinből sok repülőgép jelent meg s a repülőgépezerszámra dobtak le színes képeslevelezőlapokat, amelyek elpusztított városokat és repülőgépek bombájával megölt embereket ábrázolnak. A levelezőlapokon ez a felírás állott: Mi szeretnénk meg benneteket arról, hogy — hasonló sorsra jussatok, azért jegyezzetek hadikölcsönöt.

Tavaszi fagy. Már egészen zöld leveleket hajtott az orgona-bokor, már zöldelő füvek és nyiladozó virág illatát ringatta felénk a selvény szellő, már levetettük a télikabátot s a fennhőben felöltözött nékkel, a nők pedig félve őrzött tavaszi kosztümbökből rólák az utcákat a napos déli órákon. Tavasz elején újra lecsapott ránk a tél és 6 fokkal a fagypont alá süllesztette a hőmérséklet higányát. A srtén, amelyet a takarékosok a jövő télre akartak még meg őrizni, újra a kályhák gyomrába került szideregye, fogvacogva húzódtunk újra felszólított melegük közelébe. A családánál azonban, amelyet az időjárás e hirtelen változása a tavaszi ábrándokról álmodozók lelkeiben kellett, sokkal súlyosabb fájdalmat okoz az a szomorú megállapítás, hogy a gyümölcsstermésben károkozott ez a váratlanul beállított fagy s különösen a kecskeméti baracktermés fogja megsínyleni. Ilyen erős fagy szakértők szerint a legnagyobb ritkaságok közé tartozik. A fagy nem volt helyi jellegű, hanem az egész országra kiterjedő, amit ilusztrálnak a vidékekről érkező jelentések is: Aknaszlatinán, Nagyváradon és Rajecen — 9 fok, Tátfaútruden pedig — 17 fok volt a hideg. Budapesten éjjel — 6 fokot mutatott a hőmérő és még a déli órákban is csak 1 fokra tudott a higany felemelkedni. A fagy a városunk hátrában levő virágzó fáknban, sőt a gabona-hajtásokban is kárt tett. A legutóbbi napok enyhébb hőmérséklete azonban megnyugtalan hat ránk.

A láthatatlan hajók. Az angol tengerészeti hivatal komolyan foglalkozik azzal a kérdéssel: hogy milyen eszközökkel lehetne a hajókat egy másik kirozni, hogy azok minél nehezebben legyenek észrevehetők. Már próbát is tettek azzal a módszerrel, hogy a hajókat különböző színekkel festették be, amely színek hatása bizonyos távolságból, nehezebben észrevehetővé teszi a hajókat. Most próbálkoznak egy másik módszerrel, még pedig Thayer törvénye alapján. Thayer amerikai artista volt, aki azt a megfigyelést tette, hogy azok a madarak, amelyeknek a hátuk barna színű s a hasuk világos: amattól eltérő színezetű madarak. Thayer fából faragott két kacsát állított a homokdombra: az egyiket egészen homokszínre festette, míg a másíknak a hátát sötétre, a hasát pedig világos színre mázolta. Az első, a homokszínre festett kacsá, meg-

messziről is tisztán kivehető volt, míg a másik hamarosan eltűnt, szinte láthatatlanná vált: emennek ugyanis a fény világosabbá tette a sötét hátát, viszont a madár saját árnyéka sötétebbé tette a világos hasát. Nos, az angol tengerészeti hivatal most ezzel a módszerrel kísérletezik, de ettőlét szándéka, hogy — ha ez a módszer sem válik be: mindaddig folytatja a kísérleteket, míg kielégítő eredményt tud felmutatni.

Japán lemond az intervencióról. A Daily Mail-nek jelentik Tokióból 26 iki kelettel: A miniszterelnök kijelentette, hogy Japánország a bolsevikiek irányában barátságos érzünettel viseltetik és nem tartja indokoltnak a jelenlegi viszonyok között fegyveres intervencióra elhatározni magát. A kormány nem szándékozik Szibériában nagy katonai műveletekbe bocsátkozni, német erőket elvonni a nyugati harctérről.

A vízterők kihasználása. Nagy léptekkel halad előre Ausztriában és Magyarországon is a vízterők energiájának kihasználására vonatkozó akció. Földes miniszter a vízterők energiájának állami kihasználására törvényjavaslatot készített. Horvátország már lefoglalta a kormány számára a Lika és a Gaczká folyók vízerejét. Itt 25 — 30 millió költséggel nagy vízművet fog létesíteni a horvát kormány. Három vármegye áramszükségletét fogja szolgáltatni az új állami villanytelep. A budapesti nagybankok közül főleg a Hitelbank és a Leszámitolóbank érdeklődnek a vízterők energiájának felhasználása iránt. Ausztriában a bécsi bankok szindikátus akarnak létesíteni erre a célra, hogy a kormány törvényjavaslatának megszavazás után egységesen állapodjanak meg a kivitelre vonatkozólag az osztrák kormánnyal. Nálunk való szintleg Serényi Béla gróf földmivelségi miniszter fogja ezt a nagy fontosságú kérdést dőlőre juttatni, mert azt halljuk, hogy egyik első intézkedése volt a miniszterterületben már évek óta gyűjtött becses anyagok feldolgoztatni. A miniszter egyikéknél, hír szerint, a vízterők kihasználása; nemkülönben az ezzel kapcsolatos szabályozási kérdések tisztázása ügyében még április hó folyamán szaktanácskozást fog összehívni.

Ki hallott felőle? Pap Kovács Benjámín seregélyesi földmivés 69. es katoná, a háboru elején eltűnt. Most a hozzátartozói kéri a hadifogságból hazatérteket, hogy ha tudnak biztos hírt az eltűnt felől, értesítsék a seregélyesen lakó feleségét.

Szeptől adójított pórséné. Ártisztatlanság: ápolására biztos hatású szer a „Korona tejkrém” (ezelűt Crème de Lakteline), mely párszón használát után az arcot bárszónymává és hófehérévé teszi. Egy kis tégely 2 K. Nagytégely 4 K. A tégelyeket 20 filléért visszaveszi. Kapható: Szűcs Róbert gyógyszerárában.

Könöges ellen kitűnően bevált házi szer a Störk-pasztila. Egy doboz ára 1.50 korona. Kapható: Szűcs Róbert Károly királyi téri gyógyszerárában. Székesfehérvári közp. szeszifőző szövetkezet írodáját Távirdu-utca 6. szám alá helyezte. Telefon 287.

Mozi.

Az Uránia igazgatója közli: Az Urániában Magda Sonja elmaradt első vigjátéka a „Muccsa éji szállás” az Uránia színházban csütörtökön egy napos műsorban kerül előadásra a bécsiért dédelgetett komikusával Eisenbachal. Ennek a kitűnő és kacagató előadásnak meglepő sikere volt és mindentűt zsúfolt házak szórakoztak két jeles filmművész remek játéka. Az Uránia előadásai fél 7 és fél 9 órakor kezdődnek. — jegyek elővételben a színház pénztáránál és Üllmannál kaphatók.

APRONHÍRDETESEK

Csomagoló klasszonyt azonnali belépésre keres, Szűcs Róbert gyógyszerész.

Egy takarítónő a reggeli órákra felvász Pajomné Nagy Sándor-utca 11.

Egy kis bejáró Jeányt keresek, Vörösmarty-tér 5. földsz. jobbra.

Vászon, férfialapok és mellények, óra, lánc, blúzok, fehérneműk, úvegek, parafadugók eladó. Mance János u. 11.

Egy 16 és egy borjas tehén eladó. Sörpince u. 38.

Kitűnő házi koszt kapható, Simor-utca 34.

Gépház takarítónő felvétetik a villamostelepen.

Tanonékö villanyszereléshez felvétetik a villamostelepen.

Lámpapakcsoló felvétetik a villamostelepen.

Nagyobb mennyiségű tolglyakarót ajánlatunk tagjainknak. Előjegyzéseket a hivatalos órák alatt elfogadjuk. Székesfehérvári Hitelszövetkezet.

Ruhafesték, minden színben, kipróbált jó minőségű, csomag 50 fillér. Kereskedőknek 300 csomag K 94 — frankó utánvétel szállít Friedman Hermann, Szatmár, Deák tér 68.

Uránia-színház

Csütörtökön április 4-én egy napos műsor
Magda Sonja főszereplésével
Muccsa éji szállás
vigjáték 4 felvonásban
Az előadások kezdete fél 7 és fél 9 órakor.
Rendes helyárak.

Apolló-színház.

Szerdán és csütörtökön április 3. és 4-én
Hella Moja vigjáték

A szomszédleány

Kacagató vigjáték 4 felv.
A tenger démona
Látványos dráma 3 felvonásban
Előadások: fél 7 és 9 órakor.